

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

קורסי בחירה
למומחים ומדריכים
2022-2023

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

מחוז חיפה וצפון

- [הכשרה להדרכה בפסיכולוגיה חינוכית](#) / ציפי מזרחי ורות מנור
- [היבטים רגשיים בפסיכו-דיאגנוסטיקה](#) / מאיה שוהם
- ["פסיכולוגיה חינוכית משפיעה" – קורס אינטגרטיבי יישומי בתחום המערכת](#) / אלון נוימן ומרצים אורחים.

מחוז תל אביב

- [הכשרה להדרכה בפסיכולוגיה חינוכית](#) / שרי ציפורי

מחוז ירושלים

- [מבוא ללוגותרפיה](#) / נעמי עיני
- [הכשרה להדרכה בפסיכולוגיה חינוכית](#) / טל גרין-אפל ורותי וקשלק

להרשמה לכל שלוחות המדרשה [לחצו כאן](#).

מחוז חיפה והצפון

שם הקורס: הכשרה להדרכה בפסיכולוגיה חינוכית

שמות המרצות:

ציפי מזרחי - פסיכולוגית חינוכית מומחית מדריכה; בוגרת בי"ס לפסיכותרפיה של החוג לפסיכולוגיה באוניברסיטת חיפה; חברה בפורום הכשרה והדרכה של שפ"י; מנהלת שפ"ח קרית-טבעון בשנים 2007-2015; בהווה – פרקטיקה פרטית - הדרכה וטיפול.

רותי מנור – פסיכולוגית חינוכית מומחית מדריכה; מטפלת משפחתית מוסמכת; מנהלת שפ"ח קרית ים בשנים 1999-2017. מדריכה פנימית בשפ"ח עמק הירדן בשנים 2017 עד יולי 2022. בהווה – פרקטיקה פרטית – הדרכה וטיפול.

תיאור הקורס ומטרותיו: הקורס יעסוק בסוגיות מרכזיות בהדרכה בפסיכולוגיה בכלל ובפסיכולוגיה חינוכית בפרט כגון: גישות וסגנונות שונים בהדרכה, התנעת תהליך ההדרכה, יחסי מדריך מודרך, יחסי מדריך מודרך בקונטקסט של הדרכה בשפ"ח, ניהול תהליכי ההתמחות של המודרך וניווטם, אחריות ומחויבות המדריך, הדרכה קבוצתית, הדרכה דיפרנציאלית, סוגיות ודילמות בתהליכי משוב.

תילמדנה מיומנויות המאפשרות למדריך לנוע מהוראת מיומנויות לשיח המתבונן על איפיוני האישיותיים של המדריך עצמו ושל המודרך, וביטויים במפגש בכל רמות ההתערבות הטיפוליות הפרטניות והמערכתיות – הילד, הוריו, והמרחב החינוכי.

בכל נושא יועלו דילמות אתיות רלבנטיות.

היעד המרכזי של הקורס הינו להכשיר ולפתח מדריכים בשפ"חים, מתוך ראיית חשיבות תפקיד המדריך כמגדל, מפתח ומכשיר את הדור הבא של הפסיכולוגים החינוכיים. ההכשרה תתמקד בפיתוח המיומנויות השונות הנדרשות ממדריך, תוך גיבוש זהותו המתהווה כמדריך.

אופן הלמידה: במהלך הקורס יושם דגש על החיבור בין ההתנסות האישית בתהליכי הדרכה להמשגות תיאורטיות.

הלומדים יתבקשו לקרוא חומר תיאורטי ובשיעורים יודגם הקשרם למקרים, דוגמאות ודילמות שהמשתתפים יתבקשו להעלות. בכל שיעור תשולב למידה תיאורטית עם הפעלות סדנאיות (שיתוף בחוויות אישיות כמודרך וכמדריך; משחקי תפקידים).

הקורס מיועד: לפסיכולוגים בשלב הסמכה להדרכה, או למדריכים בראשית דרכם, וכן לפסיכולוגים בשלב טרום הדרכה העוסקים בהדרכה של סטודנטים ופרקטיקנטים, ע"פ המלצת מנהל השפ"ח.

המשתתפים חייבים להדריך בפועל לפחות מודרך אחד כתנאי להשתתפות בקורס.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

דרישות הקורס:

1. נוכחות מלאה
2. קריאת פרקי ביבליוגרפיה לקראת השיעורים
3. השתתפות בדיון ובהצגות מקרה
4. עבודת גמר באורך של 3-6 עמודים אותה ניתן להגיש לכל המאוחר עד ארבעה שבועות מתום הקורס.

היקף הקורס: 40 שעות אקדמיות.

מקום הקורס: אוניברסיטת חיפה – קמפוס הכרמל.

מועדי הקורס: 10 מפגשים בימי שני, בין השעות 8:45-12:00.

23/01/23 , 09/01/23 , 26/12/22 , 12/12/22 , 28/11/22 , 14/11/22 , 31/10/22
06/02/23 , 20/02/23 , 06/03/23 , ותאריך חזרבי: 23/3/23.

שכר לימוד: 765 ₪

מבנה הקורס:

מספר יחידות	התוכן	הנושא הנלמד	מס' מפגש
2	היכרות ובדיקת ידע וניסיון בתחום	היכרות	1
4	קשר מתהווה מדריך ומודרך – הקבלה לקשר הורי המדריך כמורה דרך המדריך כמטפל הדרכה ואינטר-סובייקטיביות מדריך כעד מדריך בשלב התחלתי הדרכה בשדה החינוכי	מהי הדרכה - מודלים תאורטיים	2
3	חזרה הדרכה	התנעת תהליך ההדרכה	3

	תהליך קביעת המטרות תוך התאמת ההדרכה למקום ההתפתחותי של המודרך ולצרכיו בשלב בו הוא נמצא.		
6	הגלוי והנסתר בקשר ההדרכתי תהליכי העברה והעברה-נגדית במרחב ההדרכה יצירה והומור בשירות הקונפליקט הבדלים תרבותיים, גילאיים ומגדריים בין מדריך- מודרך מצבי קונפליקט – זיהוי והתמודדות: -בין מודרך ללקוחות -בין מודרך למדריך	יחסי מדריך מודרך	4
6	להיות מדריך בשפ"ח – ריבוי כובעים של המדריך (קולגה, רכז צוות וכו) מדריך/מנהל (הערכה ופיקוח אל מול הכלה, שמירה והצמחה...) יחסים בין מדריך ומנהל שפ"ח מדריך שהוא גם מנהל של המודרך תיאום בין מדריכים שונים של אותו מודרך סוגיות אתיות העולות ביחסי הדרכה.	יחסי מדריך מודרך בקונטקסט של הדרכה בשפ"ח.	5
5	אחריות המדריך לעבודת המודרך, היבטים של אתיקה מקצועית. עידכון בהנחיות: מטה אגף פסיכולוגיה, הועדה המקצועית במשרד הבריאות, מדיניות השפ"ח והנחיות הרשות. ניהול תהליכי התמחות. ריענון ידע מקצועי.	אחריות ומחויבות המדריך	6
4	הדרכה דיפרנציאלית לסוגי ההתערבויות המגוונות של הפסיכולוג החינוכי.	מאפיינים של סוגי הדרכה	7

מדינת ישראל
משרד החינוך
 מינהל פדגוגי
 אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
 אגף פסיכולוגיה

	התערבויות שונות-הדרכה שונה? -הדרכה על טיפול. -הדרכה על מערכת. -הדרכה על אבחון.		
3	מה בין הדרכה קבוצתית להדרכה פרטנית. תהליכים דינאמיים בקבוצה, זיהוי והתערבות. דילמות אתיות בהדרכה קבוצתית.	הדרכה קבוצתית	8
5	משוב של מדריך למודרך. משוב כמאפשר או כחוסם. משוב והשלכותיו על תוכנית ההתמחות. קבלת משוב ממודרך. מנהל שהוא מדריך – מורכבויות במתן משוב.	משוב על ההדרכה	9
2	סיכום ומשוב על הקורס	סיכום הקורס	10
40 שעות אקדמיות			סה"כ

רשימת קריאה:

ספרי יסוד לקורס:

- הדרכה בפסיכולוגיה חינוכית (2004) בעריכת גבריאל וייל ונעמי טרליוק, בהוצאת משרד החינוך
- הדרכה בפסיכותרפיה (תשס"ה) בעריכת תמר קרון וחנוך ירושלמי בהוצאת מגנס האוניברסיטה העברית.
- הערה: פרקים מומלצים לדיון בקורס מופיעים בהמשך הרשימה.
- אליצור, א'. (1992), ציפורים בראש, פרפרים בבטן וחיות אחרות: השימוש במטאפורות בתהליך הטיפול, שיחות ו', 157-168
- אראל ברודסקי ה', (2016) שלושה בסירה אחת – מחשבות על הדרכה בתהליך הכשרה. שיחות – כרך ל"א, חוב' מס' 1, נובמבר 2016 עמ' 19-26.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

- ארזי, ש', הדרכה בפסיכותרפיה של הילד והוריו,
- בתוך: קרון, ת', ירושלמי, ח', (תשס"ה), הדרכה בפסיכותרפיה. ירושלים: הוצאת מגנס, האוניברסיטה העברית, עמ' 65-94
- ברמן ע'. (1998), הליבון המשותף של יחסי מדריך-מודרך (היבט של הדרכה דינמית). שיחות, 3, 13-20, 3
- גרינפלד, נ., אמפתיה בהדרכה, בתוך: וייל, ג', טרליוק, נ' (2004), הדרכה בפסיכולוגיה חינוכית. ירושלים: הוצאת משרד החינוך, עמ' 43-65
- דוידוביץ-אפשטיין ר'. (2016) התהוות העצמי המטפל – אינטימיות, בדידות ואינטגרציה. שיחות כרך ל' חוברת מס' 3 יולי 2016 עמ' 249-257.
- דור-חיים, פ. (2017). חניכה, היועצות והדרכה: ליווי פסיכולוגים חינוכיים בעת התמחותם המקצועית. פסיכולוגיה עברית. אוחר
מתוך <https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=3491> נדלה בתאריך 19.01.21
- הולנד, מ', (2021) פרדוקס ההדרכה בפסיכותרפיה: ללמוד וללמד אי ידיעה. מאתר פסיכולוגיה עברית: <https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=4172> . נדלה בתאריך 21.08.21
- וייל, ג. אתיקה בהדרכה בפסיכולוגיה חינוכית. בתוך: וייל, ג', טרליוק, נ' (2004), הדרכה בפסיכולוגיה חינוכית. ירושלים: הוצאת משרד החינוך, עמ' 347-368
- וייל, ג', (2008), פסיכולוגיה חינוכית בחברה רב תרבותית, (2008), הוצאת ירושלים, משרד החינוך .
נמצא גם בגרסה אינטרנטית:
https://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Shefi/KishureiChaim/GishurRavTarbuti/EduPsyMulticulture.htm?wbc_purpose=basic . נדלה בתאריך 21.08.21
- פרק לדין מורחב: פרק 8: דר' נאשף יוסף והדר בר-חנין תרצה: ההקשר החברתי-פוליטי ביחסי מטפל-מטופל, מדריך-מודרך, בדיאדה היהודית ערבית, עמ' 127-148
- וייס אמיר (2020), טיפול פסיכולוגי- מה הקטע שלו? על המשגה טיפולית.
<https://amirweisspsychology.co.il/2020/08/03/%D7%98%D7%99%D7%A4%D7%95%D7%9C-%D7%A1%D7%99%D7%9B%D7%95%D7%9C%D7%95%D7%92%D7%99-%D7%9E%D7%94-%D7%94%D7%A7%D7%98%D7%A2-%D7%A9%D7%9C%D7%95-%D7%A2%D7%9C-%D7%94%D7%9E%D7%A9%D7%92%D7%94-%D7%98>

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

נדלה בתאריך 21.08.21

- זיו בימן, ש', סלובודין, א', (2021) להיות סובייקט בחברה פוליגמית: הרהורים על הגישה ההתייחסותית בהקשר חברתי-תרבותי. בתוך "פסיכואקטואליה" גיליון 84. באינטרנט:

<https://www.psychology.org.il/sites/psycho/UserContent/files/psycho-actualia/pshico october 2021-pini.pdf>

- זיו, ר', (2013), התווית מודל להדרכה פסיכולוגית. ב"פסיכואקטואליה", אוקטובר 2013.

באינטרנט:

https://www.psychology.org.il/sites/psycho/UserContent/files/psycho_oct13.pdf

- זיו אור, מ. (2011). איך מחברים את הפרוטוקול התיאורטי למטופלים 'האמיתיים'?
פסיכולוגיה עברית. אוצר מתוך <https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2641>

נדלה בתאריך 27.09.20

- טנא, צ., יחסי מודריך מודרך: בין תלות לעצמאות, בתוך: וייל, ג', טרליוק, נ' (2004),
הדרכה בפסיכולוגיה חינוכית. ירושלים: הוצאת משרד החינוך, עמ' 9-31

- ירושלמי, ח', (1991), על הצורך להיות לבד בהדרכה. שיחות, 2, 120-124

- ירושלמי, ח', (1996), על הדרכה דינמית בדגש בין סובייקטיבי. שיחות, 10, 115-121

- ירושלמי, ח. (2012). לשמור את המודרך בדעתו: המדריך כעד. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 4/7/2018, מאתר פסיכולוגיה עברית:

<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2840>

- ירושלמי, ח. (2012). הדרכה כמרחב של השפעות הדדיות. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 4/7/2018, מאתר פסיכולוגיה עברית:

<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2754>

- ירושלמי, ח', (2013), על סמכות וסוגי ידע בהדרכה, בתוך "פסיכולוגיה עברית ברשת"

נדלה בתאריך 04.07.18. https://www.hebpsy.net/blog_post.asp?id=869

- לאור, א'. (2011). תקווה ופחד בתהליך ההדרכה: מה להפעלה ולהדרכה בפסיכותרפיה. שיחות, דצמבר

- להד, מ', (2006), מציאות פנטסטית-הדרכה יצירתית בטרפיה. ק. טבעון: הוצאת נורד

- מאיר, ש. (2014). מחשבות על שיפוטיות כמקור לתקיעות בהדרכה. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 4/7/2018, מאתר פסיכולוגיה עברית:

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=3140>

- נייזברג זילברמן סילביה ולוי רינה: עיצוב תפקיד המדריך על הדרכה במהלך ההתפתחות ההיסטורית של הכשרת מדריכים בפסיכולוגיה חינוכית. בתוך: **סוגיות בפסיכולוגיה חינוכית מהלכה למעשה** כרך ב' (2018) בעריכת שרונה מיטל וראובנה שלהבת.

גרסה אלקטרונית:

https://meyda.education.gov.il/files/shefi/psihologia/Sugiot_Psychologia_Hal_acha_Lemaase_kerech_bet.pdf
נדלה בתאריך 21.08.21

- נייזברג זילברמן סילביה ולוי רינה: הפסיכולוגיה החינוכית ומקום ההדרכה על הדרכה בהתפתחות המקצועית של העוסקים בה. בתוך: **סוגיות בפסיכולוגיה חינוכית מהלכה למעשה** כרך ב' (2018) בעריכת שרונה מיטל וראובנה שלהבת.

- נייזברג זילברמן סילביה ולוי רינה: תכנית הכשרה להדרכה ומקום "הדרכה על הדרכה" בתכנית. בתוך: **סוגיות בפסיכולוגיה חינוכית מהלכה למעשה** כרך ב' (2018) בעריכת שרונה מיטל וראובנה שלהבת.

- נייזברג זילברמן סילביה ולוי רינה: הדרכה על הדרכה: התמודדות עם הדרכות קשות מאד וקשות מדי. בתוך "**פסיכואקטואליה**" ינואר 2021.

גרסה אלקטרונית:

[https://www.psychology.org.il/sites/psycho/UserContent/files/pshico_October2020%20\(1\).pdf](https://www.psychology.org.il/sites/psycho/UserContent/files/pshico_October2020%20(1).pdf)

- סמאי-מוסקוביץ ש', כהן א', (2016) עצמי טיפולי כוזב ובחינת המומחיות. שיחות כרך ל"א חוברת מס' 1, נובמבר 2016 עמ' 258-263.

- פישר-כספי מ'. (2017) "וילכו שניהם יחדיו..." הדרכת מתמחים על טיפול בשרות הפסיכולוגי החינוכי. **פסיכואקטואליה** יולי 2017, עמ' 35-44.

קיים גם בגרסה אינטרנטית:

https://www.psychology.org.il/sites/psycho/UserContent/files/%D7%95%D7%99%D7%9C%D7%9B%D7%95%20%D7%A9%D7%A0%D7%99%D7%94%D7%9D%20%D7%99%D7%97%D7%93_%D7%9E%D7%A8%D7%99%D7%9D%20%D7%A4%D7%99%D7%A9%D7%A8%20%D7%9B%D7%A1%D7%A4%D7%99.pdf

נדלה <https://www.psychology.org.il/StaticContent/july2017/index.html> - 34
בתאריך 14.07.18

- פלד ד., ברונשטיין-קלומק ע., (2018), מה צריך המדריך? הקשר בין מאפייני ההדרכה, האישיים והסביבתיים של המדריך, להתפתחות והמסוגלות המקצועית של המתמחים. חוברת פסיכואקטואליה אוקטובר 2018. ובאינטרנט:

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

<https://www.psychology.org.il/sites/psycho/UserContent/files/%D7%9E%D7%94%20%D7%A6%D7%A8%D7%99%D7%9A%20%D7%94%D7%9E%D7%93%D7%A8%D7%99%D7%9A.pdf>

נדלה ב-21.06.19

- פראוי, ת. (2013). מה זה אומר להיות פסיכולוג חינוכי? משמעות המושג והחוויה בעיני העוסקים במלאכה.

[גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 4/7/2018, מאתר פסיכולוגיה עברית:

<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2984>

- צדיק, י. (2011). הדרכת טיפול קוגניטיבי התנהגותי. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 4/7/2018, מאתר פסיכולוגיה עברית:
- צור, ע' (1993), שילוב דמיון מודרך ומטאפורות בתהליך ההדרכה. שיחות, ח' ארזי, ש', הדרכה בפסיכותרפיה של הילד והוריו, בתוך: קרון, ת', ירושלמי, ח', (תשס"ה), **הדרכה בפסיכותרפיה**. ירושלים: הוצאת מגנס, האוניברסיטה העברית, עמ' 94-65
- רובין, ש' (1991), על הדרכה משמעותית ורגעים קריטיים בהתפתחות מודרכים. שיחות, ה', 200-196
- רובין, ש' (1998), איזון בהדרכה בפסיכותרפיה: מחויבות למטפל ומחויבות למטופל. שיחות, יב', 101-94
- רוזנטל, ל. (2011). מי (לא) מפחד מהדרכה קבוצתית?

[גרסה אלקטרונית]. נדלה ב -21.08.21 מאתר פסיכולוגיה עברית:

<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2602>

- שפרינגמן-ריבק, ר'. (2007), על ההעברה הנגדית ועל ההדרכה בפסיכותרפיה, [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 21.08.21, מאתר פסיכולוגיה עברית:

<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=1267>

- שפיר, ג', אכמון, י', וייל, ג', (2003), **סוגיות אתיות במקצועות הייעוץ והטיפול הנפשי**. ירושלים, הוצאת מאגנס.

- שער שמיני: סוגיות אתיות בהדרכה: פרק 34 ופרק 35;

- מקצועיות: פרק 4 עמ' 75-87.

- דילמות אתיות של הדרכה כתהליך עיצוב - תמר קרון

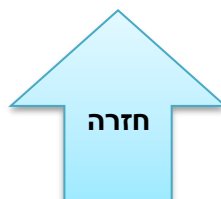

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

- Alonso, A., Rutan, S., Shame And Guilt in Psychotherapy Supervision, Psychotherapy, vol. 25, No. 4, Winter 1988
- Carrington G, Supervision As a Reciprocal Learning Process, Educational Psychology in Practice, vol. 20, No. 1 March 2004
- Elliss, M.V., Bridging the Science and Practice of Clinical Supervision: Some Discoveries, Some Misconceptions, The Clinical Supervisor, 2010, vol. 29, 95-116.
 - Nelson, M., Barnes, K., Evans, A., Triggiano, P. Working with Conflict in Clinical Supervision: Wise Supervisors' Perspectives, Journal of Counseling Psychology, vol. 55, No 2, April 2008, 172-184
- Newirth, J. P, (1990), The Mastery of Countertransferential Anxiety: an object relations view of the supervisory process, in :Lane, R.C..
- Psychoanalytic approaches to supervision. N.Y.: Brunner-Mazel Publishers
- Nutkevitch, A., On curiosity : can we become more curious in our roles as consultants, psychoanalysts and managers, Based on a presentation given November 2017 at the international Gathering of Programs in Copenhagen

From internet

- KERSTING, K., (2005) Learning to supervise
<http://www.apa.org/gradpsych/2005/11/supervise.aspx>
[Retrieved 14.02.18](#)
- Dittmann Tracey, M., (2006) More effective supervision, Clinical supervision informed by research and theory can help trainees excel. March 2006, Vol 37, No. 3 (Monitor on Psychology) Print version: page 48
<http://www.apa.org/monitor/mar06/supervision.aspx>
[Retrieved 14.02.18](#)

שם הקורס: היבטים רגשיים בפסיכו-דיאגנוסטיקה

שם המרצה: מאיה שהם, פסיכולוגית קלינית מדריכה. דוקטורנטית בתוכנית: פסיכואנליזה ופרשנות באוניברסיטת בר-אילן, בוגרת בית ספר לפסיכותרפיה פסיכואנליטית ילד ונוער באוניברסיטת חיפה, מנהלת ומטפלת בקליניקת בי-תנועה בפרדס חנה, בעברה פסיכולוגית אחראית של "פנימיית יום תלפיות" בחדרה.

תיאור הקורס ומטרותיו: הקורס יעסוק בהיבטים רגשיים ונפשיים הבאים לידי ביטוי באבחון פסיכו-דיאגנוסטי. מטרתו הרחבה והעמקת ההתבוננות הקלינית בפסיכו-דיאגנוסטיקה. בקורס יערך ניתוח פרשני של מבחנים מובנים כגון: בנדר, TAT, ציורים.

אופן הלמידה: לקראת כל שיעור התלמידים יתבקשו לקרוא מאמר רלוונטי העוסק במושג מרכזי עליו נרחיב בשיעור. **בחלק הראשון** של השיעור נתייחס לעיקרי המאמר במטרה להרחיב את ההמשגה וההבנה התיאורטית-קלינית. **בחלק השני** של השיעור נעבור יחד על חומרי גלם של אבחון ספציפי, נתמקד בהיבטים הרגשיים בכל תתי המבחנים ו'נחפש' כיצד המושג עליו התמקדנו בשיעור בא לידי ביטוי בתוך חומרי הגלם. לחלק זה של השיעור התלמידים יתבקשו להביא לפי רשימה ובסבב חומרי גלם של אבחון שהועבר או הודרך על ידם.

הקורס מיועד: לפסיכולוגים מומחים מנוסים ומדריכים.

דרישות הקורס:

1. קריאה מקדמת של המאמרים המיועדים לשיעור.
2. נוכחות מלאה ופעילה בהרצאות
3. בסיום הקורס נדרשת כתיבת אבחון פסיכו-דיאגנוסטי בדגש על חלקיו הרגשיים.

היקף הקורס: 40 שעות אקדמיות

מקום: שפ"ח קריית אתא – רח' אלבז קריית אתא (בסוף הרחוב, אין מספר).

מועדי הקורס: 10 מפגשים בימי ראשון בין השעות 14:45-11:30. תאריכים:

08/01/23, 01/01/23, 18/12/22, 11/12/22, 20/11/22, 06/11/22, 30/10/22, 22/01/23, 05/02/23, 19/02/23, ותאריך רזרבי: 26/02/23.

שכר לימוד: 765 ₪

מבנה הקורס:

מספר יחידות	התוכן	הנושא הנלמד	מס' מפגש
4	חשיבות האינטייק ולקיחת רקע התפתחותי, התעכבות על משברים, טראומות ועוד כבסיס לאבחון. כולל חשיבות שאלונים- אכנבאך, חרדה, דיכאון ועוד.	רקע התפתחותי	1
4	עיבוד המאמר והבנה מעמיקה של מושג העברה והתבוננות כיצד בא לידי ביטוי בהופעה והתנהגות של נבדק באבחון.	העברה	2
4	עיבוד המאמר והבנה מעמיקה של מושג העברה והתבוננות כיצד בא לידי ביטוי בהופעה והתנהגות של נבדק באבחון.	העברה נגדית	3
4	עיבוד המאמר והתבוננות במנגנוני הגנה הבולטים של נבדק באבחון. בדגש על מבחנים מובנים	הגנות	4
4	עיבוד המאמר, הבנה מעמיקה של מושגים אלו והתבוננות באופן שהם באים לידי ביטוי בתוך אבחון.	עמדות סכיזו-פראנואידית ועמדה דיכאונית	5
4	עיבוד המאמר והבנה כיצד הפנמת אובייקט טוב או רע, הפנמת חלקי אובייקט חלקיים, פנטזמטיים או שלמים מהווים את התשתית הפנימית לתפיסה עצמית ובין אישית.	תפיסה עצמית ובין אישית – יחסי אובייקט וויניקוט	6
4	עיבוד מאמר והבנה כיצד הפנמת אובייקט טוב או רע, הפנמת חלקי אובייקט חלקיים, פנטזמטיים או שלמים מהווים את התשתית הפנימית לתפיסה עצמית ובין אישית.	תפיסה עצמית ובין אישית-יחסי אובייקט בין	7
4	עיבוד הפרק והתבוננות כיצד עולים רמזים של תכנים טראומטיים באבחון.	טראומה- אימה	8
4	עיבוד הפרק והתבוננות כיצד עולים רמזים של טראומה מורכבת בהופעה והתנהגות ובתתי המבחנים.	טראומה- פוסט טראומה מורכבת	9

4	עיבוד הפרק והתבוננות במיניות הקיימת באבחון.	מיניות	10
40 שעות אקדמיות			סה"כ

רשימת קריאה:

- צ'ת'יק מ'. (2000). תהליך ההערכה ותפקידו בתהליך הטיפול. שיטות בפסיכותרפיה של הילד, אסטרטגיות פסיכודינמיות. הוצאת ספרים "אח" בע"מ. (קריאת בחירה)
- ג'וזף, ב'. (1989). איזון נפשי שינוי נפשי. פרק 11. תולעת ספרים.
- Brenman Pick, I (1985). working through in the countertransference. International Journal of Psycho-Analysis, 66:157-166
- ויניקוט, ד, ו' (2009). הגנה מאנית. עצמי אמיתי, עצמי כוזב. הוצאת עם עובד.
- אוגדן, ת, ה. (2003). העמדה הדיכאונית והולדתו של הסובייקט ההיסטורי- הגנה מאנית. הוצאת תולעת ספרים.
- קליין, מ. (2002). הערות לכמה מנגנונים סכיזואידיים. כתבים נבחרים. הוצאת תולעת ספרים.
- מטרי, י'. (2005). האין והיש. בית לנפש. מודן.
- ויניקוט, ד, ו' (2009). תיאוריה של יחסי הורה-תינוק. עצמי אמיתי, עצמי כוזב. הוצאת עם עובד.
- סימינגטון ג' וסימינגטון נ' (1996). מכל/ מוכל. החשיבה הקלינית של וילפרד ביון. תולעת ספרים.
- הרמן, ג', ל'. (1992). אימה. טראומה והחלמה. עם עובד.
- הרמן, ג', ל'. (1992). אבחנה חדשה. טראומה והחלמה. עם עובד.
- הברון, ש' ובשרטי, ס'. (2019). מיניות בריאה. מידע אמין על מין. מודן.

שם הקורס: "פסיכולוגיה חינוכית משפיעה" – **קורס אינטגרטיבי יישומי בתחום המערכת**

הקורס נבנה ע"י הפורום המערכתי. במחוז: חיפה-צפון

המרצים:

אלון נוימן, פסיכולוג חינוכי מומחה מדריך, מטפל משפחתי וזוגי ומגשר, מנהל שפ"ח צפת.
יעל שטיינברג, פסיכולוגית קלינית מומחית ופסיכולוגית חינוכית מומחית מדריכה. מנהלת מרכז מערכתי שפ"ח ירושלים.

תיאור הקורס: הקורס הנוכחי מיועד לפסיכולוגים בעלי ניסיון בחשיבה ועבודה מערכתית, המעוניינים להרחיב את היכרותם עם מגוון דרכי התערבות במערכת החינוכית. בקורס יושם דגש על היכולת להבין ולתכנן התערבות משמעותית בסביבה חינוכית מורכבת. הקורס הוא אינטגרטיבי במהותו, ויעסוק במספר תיאוריות וגישות לעבודה עם מנהלים ועם צוותי חינוך, במטרה לקדם את המערכת החינוכית כסביבה מיטיבה, תוך הבנה של תהליכים מערכתיים ותהליכי שינוי.

מטרות הקורס: העשרת הידע והמיומנויות בתחום ההתערבות המערכתית מתוך עמדה רלוונטית ומשפיעה, ותוך התייחסות לרצף התיאורטי שבין אבחון והתערבות ובין העידן המודרני לפוסטמודרני.

אופן הלמידה: תהליך הלמידה יתבסס על חומר תיאורטי, עבודה חווייתית וניתוחי מקרה, תוך שימוש במגוון מתודות.

הקורס מיועד: פסיכולוגים חינוכיים מדריכים ומומחים או בשלבי התמחות מתקדמים.

דרישות הקורס:

1. השתתפות רציפה ופעילה במפגשים
2. הכנת מטלת גמר, אשר תכלול תיאור מומשג של התערבות במערכת (או של תכנון התערבות), הנובעת ממסקנות האבחון המערכתי.

היקף הקורס: 40 שעות אקדמיות.

מקום: אוניברסיטת חיפה – קמפוס הכרמל.

מועדי הקורס: 6 מפגשים מרוכזים בימי שלישי, בין השעות 09:00-15:00. תאריכים:

01/11/22, 29/11/22, 13/12/22, 10/01/23, 14/02/23, 14/03/23, ותאריך חרבי:
28/03/23

שכר לימוד: 765 ₪

מבנה הקורס:

מספר יחידות	התוכן	הנושא הנלמד	מס' מפגש
7	היכרות בין המשתתפים והמנחה. ריענון והעמקה של מושגים מתוך גישות מערכתיות מרכזיות (סנג'י ואחרים), והתאמתם למערכת החינוך. שימוש במטריצה לפרישת חזון ככלי לאבחון והתערבות, בעבודה עם מנהלים וצוותים תוך חיבור לתפקיד הפסיכולוג החינוכי.	יישום חזון ומטרות ארגוניות ומקצועיות דרך תיאוריה וכלים של הגישה המערכתית.	1
6	מתהליכי פיצול לאינטגרציה - המשגת תהליכי משבר וקונפליקט ודרכי התערבות במערכת החינוכית. (יעל שטיינברג)	התערבות מערכתית במצבי משבר וקונפליקט בגישה פסיכודינמית	2
7	הדינמיקה של תהליכי שינוי דרך נקודות המבט של תיאוריות מהעידן המודרני (קורט לוין ואחרים) ועד העידן הפוסטמודרני (VUCA). ממודלים של שינוי מתוכנן ועד לתפיסות של מורכבות, תוך חיבור לכלים יישומיים להתערבות במערכת החינוכית (וגנר ועוד).	האתגר של התערבות מערכתית בעולם של שינויים ואי וודאות	3
6	חדרו/ה של המנהל/ת כהזדמנות ליצירת התערבות מערכתית משפיעה וקידום שותפות בתהליכי שינוי: גורמים מקדמים ובולמים בקשר שבין הפסיכולוג והמנהל: מנגנוני הגנה, קיבעון תפקודי, מיצוב, שפה, סגנונות תקשורת ועוד.	עבודה עם מנהלי מערכות חינוך, לקידום סביבה מיטיבה	4
7	התמודדות מערכתית עם ילדים בסיכון התפתחותי. היכרות עם מושגים מתוך התפיסה החינוכית הפסיכו- חברתית: מעגלי הדרה, דפוסים מקדמים ומכשילים של מערכות בהתמודדות ובהכללת ילדים מאתגרים. מיצוב מערכת מחזיקה ולא נוטשת: חשיבות הקשר וההתקשרות.	אתגרי ההכלה וההשתלבות- המערכת החינוכית על הרצף שבין הכלה והדרה,	5

		ובין סיכון לצמיחה.	
7	חקר מוקיר הינו כלי נרטיבי פוסטמודרני לשינוי ארגוני. למידה מהצלחות הינה אדפטציה של הכלי למערכת החינוך, והיא משלבת עקרונות נרטיביים והיבטים של הפסיכולוגיה החיובית. בנוסף ללמידת הכלי, נעסוק בסיכום ואינטגרציה של החומר הנלמד בקורס דרך חקר התערבויות מוצלחות של המשתתפים.	עבודה מעצימה עם ארגונים בגישה פוסטמודרנית	6
40 שעות אקדמיות			סה"כ

רשימת קריאה:

- אדיג'ס, י' ק' (2012). **להתנהל עם מנהלים**. כיצד תעשיר את סגנון הניהול שלך ותתמודד עם אנשים בעלי סגנון שונה משלך. מודן הוצאה לאור וצה"ל- ההוצאת "מערכות".
- אלטמן, א' (2016). **לחשוב מערכת**. גישות להבנה וניהול של מערכות מורכבות. מודן הוצאה לאור וצה"ל- ההוצאת "מערכות".
- בן יוסף, ש' (2018). לחיות ולהוביל – כשהמציאות נעה במהירות מופרזת. נדלה מהרשת: מה זה ואיך מסתדרים עם זה? <https://shayby.co.il/%d7%9c%d7%9c%d7%9e%d7%95%d7%93/%d7%9e%d7%90%d7%9e%d7%a8%d7%99%d7%9d-%d7%90%d7%97%d7%a8%d7%95%d7%a0%d7%99%d7%9d/>
- גולמן, ד (1998). **החומרים שמהם עשויים מנהיגים**. אינטליגנציה רגשית כמרכיב חיוני של מנהיגות. תרגום מתוך Harvard Business Review, November-December.
- גל, ש', כ"ץ, ת', יעקובסון, י', פישר, ש'. מערך התנסות למנהל להובלת שינוי בבית הספר. נדלה מאתר אבני ראשה <http://avneyrosha.org.il/resourcecenter/resourcesdocs/%D7%9E%D7%A2:%D7%A8%D7%9A%20%D7%94%D7%AA%D7%A0%D7%A1%D7%95%D7%AA%20%D7%9C%D7%9E%D7%A0%D7%94%D7%9C%20%D7%9C%D7%94%D7%95%D7%91%D7%9C%20%D7%A9%D7%99%D7%A0>

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

<http://www.toc4ed.org.il/articles.asp>
<https://www.upgrade.co.il/blank>

- גלטר, ג' (1999). פתרון קונפליקטים בעזרת כלי החשיבה של תורת האילוצים .
נדלה מתוך אתר תורת האילוצים בחינוך : <http://www.toc4ed.org.il/articles.asp>
- דור חיים, פ' (2017) . יעוץ אישי למנהל בית ספר בין תהליך של הוויה לבין דיבור על עשייה. נדלה מאתר פסיכולוגיה עברית.
- דור חיים, פ' (2016). רק במקרה? התערבות ארגונית בבית הספר: התמודדות עם משבר במערכת היחסים בין המורים. **אנליזה ארגונית**, 22, 84-96.
- דור חיים, פ' (2011). על היוועצות אישית עם מנהל ביה"ס. בתוך: מי-טל, ש' ושלהבת - קניאל, ר' (עורכות) **סוגיות בפסיכולוגיה חינוכית מהלכה למעשה** כרך א' (עמ' 145-172) . ירושלים: משרד החינוך, המנהל הפדגוגי, אגף א' שירות פסיכולוגי ייעוצי.
- דיין, א' (2005). למידה מהצלחות כמנוף לפתרון רב תחומי בבעיות של מוסד חינוכי: הצעה לעבודת גמר יישומית. אורנים.
- דרור, יובל. (2017). בשלות ארגונית לשינוי. נדלה מהאתר של ד"ר יובל דרור <https://www.upgrade.co.il/blank>
- וגנר, ט' (2001). מנהיגות ללמידה: תיאוריה מעשית לשינוי בית ספרי. נדלה מאתר אבני ראשה. <http://avneyrosha.org.il/resourcecenter/Pages/100.aspx>
- יעקב-שדה, ל' וכ"ץ, י' (2016). "בוא נדבר על זה" על הכרוך בדיבור הכן בארגונים. **אנליזה ארגונית**, 22, 37-49.
- יעקובסון, י' (2012). מטריצה לפרישת חזון- מודל לחשיבה מערכתית ולהטמעת חזון. מכון אבני ראשה. נדלה מאתר אבני ראשה.
- מור, פ, לוריא, א, (2009 - 2008), התפיסה החינוכית הפסיכו-חברתית : פרק א, בית ספר כסביבה חינוכית מגדלת- ללמוד מהניסיון, מתוך אוגדן מאמרים של מנחי התפישה החינוכית הפסיכו-חברתית, הוצאת אשלים.
- נאות עופרים, י' וארזי-חטאב, ה' (2014). החומרים שמהם עשויה הצלחה- רקע תיאורטי לתכנית תיעוד ההצלחות וממצאיה. מכון אבני ראשה. נדלה מאתר אבני ראשה : <http://www.avneyrosha.org.il/resourcecenter/Pages/elementsofsuccess.aspx>
- נוימן, א' (2011). גשר על פני מים סוערים: הפסיכולוג החינוכי כציר ביישוב סכסוכים בהסכמה במערכת החינוך. בתוך: מי-טל, ש' ושלהבת - קניאל, ר' (עורכות)

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

- סוגיות בפסיכולוגיה חינוכית מהלכה למעשה** כרך א' (עמ' 195-217). ירושלים: משרד החינוך, המנהל הפדגוגי, אגף א' שירות פסיכולוגי ייעוצי.
- ניר, א' (2017). **שינוי ארגוני של ביה"ס. מאסטרטגיה למיסוד**. פרדס הוצאה לאור. (עמ' 146-21).
 - סולן, מ' ומיקולינסר, מ' (2010). דפוס ההתקשרות והפעלת סמכות בעת מילוי תפקיד. נדלה מאתר פסיכולוגיה עברית: <https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2484>
 - סנגי, פ' (1997). **הארגון הלומד**. תל אביב: הוצאת מטר.
 - סייקס, י', י' ורוזנפלד, מ', י' ווייס, צ' (2006). למידה מהצלחות כמנוף ללמידה בית-ספרית. תוכנית פיילוט 2002-2005. המתודה הראשונה: למידה מהצלחות העבר-המתודה הרטרופטיבית. מאיירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל ומשרד החינוך. נדלה מהרשת.
 - סראסון, ס' ב' (2012). סדירות ארגונית והתנהגותיות. בתוך: פישר, ג' ומיכאלי, נ' (עורכים), **שינוי ושיפור במערכות חינוך: אסופת מאמרים**. ירושלים: מכון אבני ראשה ומכון ברנקו וייס. (עמ' 70-88).
 - פינברג, ע', קפלן, ח', עשור, א', קנת מימון, י' (2008). צמחיה אישית בקהילה אכפתית: תכנית להפחתת אלימות ולקיידום התחשבות בדרך תומכת אוטונומיה, נדלה מאתר בין הצילצולים.
 - פישר-כספי, מ' וונגרבר-נוימן, ג' (2015) "אנחנו והם" - מתהליכי פיצול לעמדה של דיאלוג במערכת הבית ספרית. בתוך: מי-טל, ש' ושלהבת - קניאל, ר' (עורכות) **סוגיות בפסיכולוגיה חינוכית מהלכה למעשה** כרך א' (עמ' 173-193). ירושלים: משרד החינוך, המנהל הפדגוגי, אגף א' שירות פסיכולוגי ייעוצי.
- ניתן למצוא גרסה דומה באתר פסיכולוגיה עברית:
<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2532>
- פרדס, א' (2011). מינוף המיטב מן העבר- יישום חקר מוקיר (Inquiry Appreciative) בעבודה קהילתית. נדלה מתוך אתר הבית של הכותבת: <http://www.pardess.info/?p=831>
 - ראזר, מ' ורשבסקי, ב' בר שדה, א' (2011) **קשר אחר בבית הספר- עיצוב תרבות בית ספרית שונה בעבודה עם תלמידים בסיכון ובהדרה**. ירושלים: עמותת אשלים מיסודה של גונט ישראל, אשלים הוצאה לאור.
 - ראזר, מ' (2011). הדיאלקטיקה של הכישלון וההצלחה בעולם החינוכי כמרחיבים את האחריות כלפי האחר. גוינט ישראל אשלים ואורנים המכללה האקדמית לחינוך. נדלה מהרשת
https://mymoodle.oranim.ac.il/pluginfile.php/72634/mod_resource/content/3/%D7%A4%D7%A8%D7%A7%D7%98%D7%99%D7%A7%D7%95

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

[D7%AA_%D7%9E%D7%9B%D7%99%D7%9C%D7%95%D7%AA_%D7%9E%D7%A1%D7%92%D7%95%D7%A8_%D7%9E%D7%97%D7%93%D7%A9.pdf](#)

- שדמי, ח, צימרמן, ש- רווחה נפשית (מיטביות) רציונל תאורטי, נדלה מאתר שפינט
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Shefi/KishureiChaim/meytaviyut/yeda/RevachaNafshit.htm>

- שחר, ח'. (2007). יעוץ לבית-הספר כמערכת. תיאוריה, מחקר ומעשה. תל אביב: הוצאת רמות-אוניברסיטת תל אביב.

- שטיינברג, י. (2018). לא רק השורה התחתונה: שינוי וצמיחה בארגונים- מדדי תשתית, ביצוע ותוצאה. נדלה ממגזין המכון הדמוקרטי:

<https://www.democratic.co.il/2018/06/29/%D7%AA%D7%94%D7%9C%D7%99%D7%9B%D7%99-%D7%A9%D7%99%D7%A0%D7%95%D7%99-%D7%95%D7%A6%D7%9E%D7%99%D7%97%D7%94-%D7%91%D7%90%D7%A8%D7%92%D7%95%D7%A0%D7%99%D7%9D/>

- Anthony, A' (2001). An introduction to transitional thinking. In AMADO, G' & AMBROSE, A' (Eds), **THE TRANSITIONAL APPROACH TO CHANGE** (pp, 1-26). London & new York KARNAC BOOKS.

מחוז תל אביב

שם הקורס: הכשרה להדרכה בפסיכולוגיה חינוכית

שם המרצה: שרי ציפורי, פסיכולוגית חינוכית מומחית מדריכה. לשעבר מנהלת שפ"ח, לשעבר רכזת ארצית ביחידה למניעת אלימות בשפ"י. קליניקה פרטית.

תיאור הקורס ומטרותיו: הקורס יעסוק בסוגיות מרכזיות בהדרכה בפסיכולוגיה בכלל ובפסיכולוגיה חינוכית בפרט כגון: גישות וסגנונות שונים בהדרכה, התנעת תהליך ההדרכה, יחסי מדריך מודרך, יחסי מדריך מודרך בקונטקסט של הדרכה בשפ"ח, ניהול תהליכי ההתמחות של המודרך וניווטם, אחריות ומחויבות המדריך, הדרכה קבוצתית, הדרכה דיפרנציאלית, סוגיות ודילמות בתהליכי משוב.

תילמדנה מיומנויות המאפשרות למדריך לנוע מהוראת מיומנויות לשיח המתבונן על איפיוני האישיותיים של המדריך עצמו ושל המודרך, וביטויים במפגש בכל רמות ההתערבות הטיפוליות הפרטניות והמערכתיות – הילד, הוריו, והמרחב החינוכי.

בכל נושא יועלו דילמות אתיות רלבנטיות.

היעד המרכזי של הקורס הינו להכשיר ולפתח מדריכים בשפ"חים, מתוך ראיית חשיבות תפקיד המדריך כמגדל, מפתח ומכשיר את הדור הבא של הפסיכולוגים החינוכיים. ההכשרה תתמקד בפיתוח המיומנויות השונות הנדרשות ממדריך, תוך גיבוש זהותו המתהווה כמדריך.

אופן הלמידה: במהלך הקורס יושם דגש על החיבור בין ההתנסות האישית בתהליכי הדרכה להמשגות תיאורטיות.

הלומדים יתבקשו לקרוא חומר תיאורטי ובשיעורים יודגם הקשרם למקרים, דוגמאות ודילמות שהמשתתפים יתבקשו להעלות. בכל שיעור תשולב למידה תיאורטית עם הפעלות סדנאיות (שיתוף בחוויות אישיות כמודרך וכמדריך; משחקי תפקידים).

הקורס מיועד: לפסיכולוגים בשלב הסמכה להדרכה, או למדריכים בראשית דרכם, וכן לפסיכולוגים בשלב טרום הדרכה העוסקים בהדרכה של סטודנטים ופרקטיקנטים, ע"פ המלצת מנהל השפ"ח.

המשתתפים חייבים להדריך בפועל לפחות מודרך אחד כתנאי להשתתפות בקורס.

דרישות הקורס:

1. נוכחות מלאה
2. קריאת פרקי ביבליוגרפיה לקראת השיעורים
3. השתתפות בדיון ובהצגות מקרה

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

4. עבודת גמר באורך של 3-6 עמודים אותה ניתן להגיש לכל המאוחר עד ארבעה שבועות מתום הקורס.

היקף הקורס: 40 שעות אקדמיות.

מקום: קמפוס מכללת לוינסקי לחינוך

מועדי הקורס: 8 מפגשים מרוכזים בימי רביעי בין השעות 12:00-16:15. תאריכים:

2/11/22, 16/11/22, 30/11/22, 14/12/22, 28/12/22, 11/1/23, 25/1/23, 8/2/23, ותאריכים
חזרביים: 22/2/23, 22/3/23.

שכר לימוד: 765 ₪

מבנה הקורס:

מספר יחידות	התוכן	הנושא הנלמד	מס' מפגש
2	היכרות ובדיקת ידע וניסיון בתחום	היכרות	1
4	קשר מתהווה מדריך ומודרך – הקבלה לקשר הורי המדריך כמורה דרך המדריך כמטפל הדרכה ואינטר-סובייקטיביות מדריך כעד מדריך בשלב התחלתי הדרכה בשדה החינוכי	מהי הדרכה - מודלים תאורטיים	2
3	חוזה הדרכה תהליך קביעת המטרות תוך התאמת ההדרכה למקום ההתפתחותי של המודרך ולצרכיו בשלב בו הוא נמצא.	התנעת תהליך ההדרכה	3
6	הגלוי והנסתר בקשר ההדרכתי תהליכי העברה והעברה-נגדית במרחב ההדרכה	יחסי מדריך מודרך	4

	יצירה והומור בשירות הקונפליקט הבדלים תרבותיים, גילאיים ומגדריים בין מדריך- מודרך מצבי קונפליקט – זיהוי והתמודדות: -בין מודרך ללקוחות -בין מודרך למדריך		
6	להיות מדריך בשפ"ח – ריבוי כובעים של המדריך (קולגה, רכז צוות וכו) מדריך/מנהל (הערכה ופיקוח אל מול הכלה, שמירה והצמחה...) יחסים בין מדריך ומנהל שפ"ח מדריך שהוא גם מנהל של המודרך תיאום בין מדריכים שונים של אותו מודרך סוגיות אתיות העולות ביחסי הדרכה.	5	יחסי מדריך מודרך בקונטקסט של הדרכה בשפ"ח.
5	אחריות המדריך לעבודת המודרך, היבטים של אתיקה מקצועית. עידכון בהנחיות: מטה אגף פסיכולוגיה, הועדה המקצועית במשרד הבריאות, מדיניות השפ"ח והנחיות הרשות. ניהול תהליכי התמחות. ריענון ידע מקצועי.	6	אחריות ומחויבות המדריך
4	הדרכה דיפרנציאלית לסוגי ההתערבויות המגוונות של הפסיכולוג החינוכי. התערבויות שונות-הדרכה שונה? -הדרכה על טיפול. -הדרכה על מערכת. -הדרכה על אבחון.	7	מאפיינים של סוגי הדרכה
3	מה בין הדרכה קבוצתית להדרכה פרטנית.	8	הדרכה קבוצתית

מדינת ישראל
משרד החינוך
 מינהל פדגוגי
 אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
 אגף פסיכולוגיה

	תהליכים דינאמיים בקבוצה, זיהוי והתערבות. דילמות אתיות בהדרכה קבוצתית.		
5	משוב של מדריך למודרך. משוב כמאפשר או כחוסם. משוב והשלכותיו על תוכנית ההתמחות. קבלת משוב ממודרך. מנהל שהוא מדריך – מורכבויות במתן משוב.	משוב על ההדרכה	9
2	סיכום ומשוב על הקורס	סיכום הקורס	10
40 שעות אקדמיות			סה"כ

רשימת קריאה:

ספרי יסוד לקורס:

- הדרכה בפסיכולוגיה חינוכית (2004) בעריכת גבריאל וייל ונעמי טרליוק, בהוצאת משרד החינוך
- הדרכה בפסיכותרפיה (תשס"ה) בעריכת תמר קרון וחנוך ירושלמי בהוצאת מגנס האוניברסיטה העברית.
- הערה: פרקים מומלצים לדיון בקורס מופיעים בהמשך הרשימה.
- אליצור, א'. (1992), ציפורים בראש, פרפרים בבטן וחיות אחרות: השימוש במטאפורות בתהליך הטיפול, שיחות ו', 157-168
- אראל ברודסקי ה', (2016) שלושה בסירה אחת – מחשבות על הדרכה בתהליך הכשרה. שיחות – כרך ל"א, חוב' מס' 1, נובמבר 2016 עמ' 19-26.
- ארזי, ש', הדרכה בפסיכותרפיה של הילד והוריו,
- בתוך: קרון, ת', ירושלמי, ח', (תשס"ה), הדרכה בפסיכותרפיה. ירושלים: הוצאת מגנס, האוניברסיטה העברית, עמ' 65-94
- ברמן ע'. (1998), הליבון המשותף של יחסי מדריך-מודרך (היבט של הדרכה דינמית). שיחות, 3, 13-20, 3

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

- גרינפלד, נ., אמפתיה בהדרכה, בתוך: וייל, ג', טרליוק, נ' (2004), הדרכה בפסיכולוגיה חינוכית. ירושלים: הוצאת משרד החינוך, עמ' 43-65
- דוידוביץ-אפשטיין ר'. (2016) התהוות העצמי המטפל – אינטימיות, בדידות ואינטגרציה. שיחות כרך ל' חוברת מס' 3 יולי 2016 עמ' 249-257.
- דור-חיים, פ. (2017). חניכה, היוועצות והדרכה: ליווי פסיכולוגים חינוכיים בעת התמחותם המקצועית. פסיכולוגיה עברית. אוחר
מתוך <https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=3491> נדלה בתאריך 19.01.21
- הולנד, מ', (2021) פרדוקס ההדרכה בפסיכותרפיה: ללמוד וללמד אי ידיעה. מאתר פסיכולוגיה עברית: <https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=4172>. נדלה בתאריך 21.08.21
- וייל, ג. אתיקה בהדרכה בפסיכולוגיה חינוכית. בתוך: וייל, ג', טרליוק, נ' (2004), הדרכה בפסיכולוגיה חינוכית. ירושלים: הוצאת משרד החינוך, עמ' 347-368
- וייל, ג', (2008), פסיכולוגיה חינוכית בחברה רב תרבותית, (2008), הוצאת ירושלים, משרד החינוך.

נמצא גם בגרסה אינטרנטית:

https://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Shefi/KishureiChaim/GishurRavTarbuti/EduPsyMulticulture.htm?wbc_purpose=basic
נדלה בתאריך 21.08.21

- פרק לדיון מורחב: פרק 8: דר' נאשף יוסף והדר בר-חנין תרצה: ההקשר החברתי-פוליטי ביחסי מטפל-מטופל, מדריך-מודרך, בדיאדה היהודית ערבית, עמ' 127-148
- וייס אמיר (2020), טיפול פסיכולוגי- מה הקטע שלו? על המשגה טיפולית.

<https://amirweisspsychology.co.il/2020/08/03/%D7%98%D7%99%D7%A4%D7%95%D7%9C-%D7%A1%D7%99%D7%9B%D7%95%D7%9C%D7%95%D7%92%D7%99-%D7%9E%D7%94-%D7%94%D7%A7%D7%98%D7%A2-%D7%A9%D7%9C%D7%95-%D7%A2%D7%9C-%D7%94%D7%9E%D7%A9%D7%92%D7%94-%D7%98>

נדלה בתאריך 21.08.21

- זיו ביימן, ש', סלובודין, א', (2021) להיות סובייקט בחברה פוליגמית: הרהורים על הגישה ההתייחסותית בהקשר חברתי-תרבותי. בתוך "פסיכואקטואליה" גיליון 84. באינטרנט:

https://www.psychology.org.il/sites/psycho/UserContent/files/psycho-actualia/pshico_october_2021-pini.pdf

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

- זיו, ר', (2013), התווית מודל להדרכה פסיכולוגית. ב"פסיכואקטואליה", אוקטובר 2013.

באינטרנט:

https://www.psychology.org.il/sites/psycho/UserContent/files/psycho_oct13.pdf

- זיו אור, מ. (2011). [איך מחברים את הפרוטוקול התיאורטי למטופלים 'האמיתיים'?](https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2641) פסיכולוגיה עברית. אוחר מתוך <https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2641> נדלה בתאריך 27.09.20
- טנא, צ., יחסי מדריך מודרך: בין תלות לעצמאות, בתוך: וייל, ג', טרליוק, נ' (2004), **הדרכה בפסיכולוגיה חינוכית**. ירושלים: הוצאת משרד החינוך, עמ' 9-31
- ירושלמי, ח', (1991), על הצורך להיות לבד בהדרכה. שיחות, 2, 124-120
- ירושלמי, ח', (1996), על הדרכה דינמית בדגש בין סובייקטיבי. שיחות, 10, 115-121
- ירושלמי, ח. (2012). לשמור את המודרך בדעתו: המדריך כעד. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 4/7/2018, מאתר פסיכולוגיה עברית:
<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2840>
- ירושלמי, ח. (2012). הדרכה כמרחב של השפעות הדדיות. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 4/7/2018, מאתר פסיכולוגיה עברית:
<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2754>
- ירושלמי, ח', (2013), על סמכות וסוגי ידע בהדרכה, בתוך "פסיכולוגיה עברית ברשת" https://www.hebpsy.net/blog_post.asp?id=869 נדלה בתאריך 04.07.18
- לאור, א'. (2011). תקווה ופחד בתהליך ההדרכה: מה להפעלה ולהדרכה בפסיכותרפיה. שיחות, דצמבר
- להד, מ', (2006), מציאות פנטסטית-הדרכה יצירתית בטרפיה. ק. טבעון: הוצאת נורד
- מאיר, ש. (2014). מחשבות על שיפוטיות כמקור לתקיעות בהדרכה. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 4/7/2018, מאתר פסיכולוגיה עברית:
<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=3140>
- נייזברג זילברמן סילביה ולוי רינה: עיצוב תפקיד המדריך על הדרכה במהלך ההתפתחות ההיסטורית של הכשרת מדריכים בפסיכולוגיה חינוכית. בתוך: **סוגיות בפסיכולוגיה חינוכית מהלכה למעשה** כרך ב' (2018) בעריכת שרונה מיטל וראובנה שלהבת.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

גרסה אלקטרונית:

https://meyda.education.gov.il/files/shefi/psihologia/Sugiot_Psichologia_Hal_acha_Lemaase_kerech_bet.pdf
נדלה בתאריך 21.08.21

- נייזברג זילברמן סילביה ולוי רינה: הפסיכולוגיה החינוכית ומקום ההדרכה על הדרכה בהתפתחות המקצועית של העוסקים בה. בתוך: **סוגיות בפסיכולוגיה חינוכית מהלכה למעשה** כרך ב' (2018) בעריכת שרונה מיטל וראובנה שלהבת.
- נייזברג זילברמן סילביה ולוי רינה: תכנית הכשרה להדרכה ומקום "הדרכה על הדרכה" בתכנית. בתוך: **סוגיות בפסיכולוגיה חינוכית מהלכה למעשה** כרך ב' (2018) בעריכת שרונה מיטל וראובנה שלהבת.
- נייזברג זילברמן סילביה ולוי רינה: הדרכה על הדרכה: התמודדות עם הדרכות קשות מאד וקשות מדי. בתוך "**פסיכואקטואליה**" ינואר 2021.

גרסה אלקטרונית:

[https://www.psychology.org.il/sites/psycho/UserContent/files/pshico_October2020%20\(1\).pdf](https://www.psychology.org.il/sites/psycho/UserContent/files/pshico_October2020%20(1).pdf)

- סמאי-מוסקוביץ ש', כהן א', (2016) עצמי טיפולי כוזב ובחינת המומחיות. שיחות כרך ל"א חוברת מס' 1, נובמבר 2016 עמ' 258-263.
- פישר-כספי מ'. (2017) "וילכו שניהם יחדיו..." הדרכת מתמחים על טיפול בשרות הפסיכולוגי החינוכי. **פסיכואקטואליה** יולי 2017, עמ' 35-44.

קיים גם בגרסה אינטרנטית:

https://www.psychology.org.il/sites/psycho/UserContent/files/%D7%95%D7%99%D7%9C%D7%9B%D7%95%D7%A9%D7%A0%D7%99%D7%94%D7%9D%D7%99%D7%97%D7%93_%D7%9E%D7%A8%D7%99%D7%9D%D7%A4%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%9B%D7%A1%D7%A4%D7%99.pdf

נדלה <https://www.psychology.org.il/StaticContent/july2017/index.html> - 34
בתאריך 14.07.18

- פלד ד., ברונשטיין-קלומק ע., (2018), מה צריך המדריך? הקשר בין מאפייני ההדרכה, האישיים והסביבתיים של המדריך, להתפתחות והמסוגלות המקצועית של המתמחים. חוברת פסיכואקטואליה אוקטובר 2018. ובאינטרנט:

<https://www.psychology.org.il/sites/psycho/UserContent/files/%D7%9E%D7%94%D7%A6%D7%A8%D7%99%D7%9A%D7%94%D7%9E%D7%93%D7%A8%D7%99%D7%9A.pdf>

נדלה ב-21.06.19

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

- פראוי, ת. (2013). מה זה אומר להיות פסיכולוג חינוכי? משמעות המושג והחוויה בעיני העוסקים במלאכה.
[גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 4/7/2018, מאתר פסיכולוגיה עברית:
<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2984>
- צדיק, י. (2011). הדרכת טיפול קוגניטיבי התנהגותי. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 4/7/2018, מאתר פסיכולוגיה עברית:
- צור, ע', (1993), שילוב דמיון מודרך ומטאפורות בתהליך ההדרכה, שיחות, ח' ארזי, ש', הדרכה בפסיכותרפיה של הילד והוריו, בתוך: קרון, ת', ירושלמי, ח', (תשס"ה), הדרכה בפסיכותרפיה. ירושלים: הוצאת מאגנס, האוניברסיטה העברית, עמ' 94-65
- רובין, ש', (1991), על הדרכה משמעותית ורגעים קריטיים בהתפתחות מודרכים. שיחות, ה', 200-196
- רובין, ש', (1998), איזון בהדרכה בפסיכותרפיה: מחויבות למטפל ומחויבות למטופל. שיחות, יב', 101-94
- רוזנטל, ל. (2011). מי (לא) מפחד מהדרכה קבוצתית?
[גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 21.08.21 מאתר פסיכולוגיה עברית:
<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2602>
- שפרינגמן-ריבק, ר'. (2007), על ההעברה הנגדית ועל ההדרכה בפסיכותרפיה,
[גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 21.08.21, מאתר פסיכולוגיה עברית:
<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=1267>
- שפיר, ג', אכמון, י', וייל, ג', (2003), סוגיות אתיות במקצועות הייעוץ והטיפול הנפשי. ירושלים, הוצאת מאגנס.
- שער שמיני: סוגיות אתיות בהדרכה: פרק 34 ופרק 35;
- מקצועיות: פרק 4 עמ' 75-87.
- דילמות אתיות של הדרכה כתהליך עיצוב - תמר קרון
- Alonso, A., Rutan, S., Shame And Guilt in Psychotherapy Supervision, Psychotherapy, vol. 25, No. 4, Winter 1988

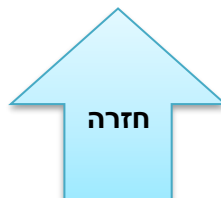

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

- Carrington G, Supervision As a Reciprocal Learning Process, Educational Psychology in Practice, vol. 20, No. 1 March 2004
- Elliss, M.V., Bridging the Science and Practice of Clinical Supervision: Some Discoveries, Some Misconceptions, The Clinical Supervisor, 2010, vol. 29, 95-116.
- Nelson, M., Barnes, K., Evans, A., Triggiano, P. Working with Conflict in Clinical Supervision: Wise Supervisors' Perspectives, Journal of Counseling Psychology, vol. 55, No 2, April 2008, 172-184
- Newirth, J. P, (1990), The Mastery of Countertransferential Anxiety: an object relations view of the supervisory process, in :Lane, R.C..
- Psychoanalytic approaches to supervision. N.Y.: Brunner-Mazel Publishers
- Nutkevitch, A., On curiosity : can we become more curious in our roles as consultants, psychoanalysts and managers, Based on a presentation given November 2017 at the international Gathering of Programs in Copenhagen

From internet

- KERSTING, K., (2005) Learning to supervise
<http://www.apa.org/gradpsych/2005/11/supervise.aspx>
[Retrieved 14.02.18](#)
- Dittmann Tracey, M., (2006) More effective supervision, Clinical supervision informed by research and theory can help trainees excel. March 2006, Vol 37, No. 3 (Monitor on Psychology) Print version: page 48
<http://www.apa.org/monitor/mar06/supervision.aspx>
[Retrieved 14.02.18](#)

מחוז ירושלים

שם הקורס: מבוא ללוגותרפיה – טיפול באמצעות מציאת משמעות

המרצה: נעמי (יפה) עיני, פסיכולוגית חינוכית מומחית ומדריכה, לוגותרפיסטית קלינית, בוגרת ב"ס מנדל למנהיגות חינוכית, דוקטורנטית לפסיכולוגיה באוניברסיטת בר אילן.

תיאור הקורס ומטרותיו: הדחף והרצון העמוק ביותר של האדם, על פי ויקטור פראנקל, הוא שאיפה למשמעות. הבנה זו היא המפתח לחיים מעורבים ומספקים והיא הכוח המאפשר לנו להתמודד גם עם סבל ומצוקה, קשים ככל שיהיו.

בקורס המבוא ללוגותרפיה, נערוך היכרות עם רוח האדם והמפתחות הטמונים בה לתהליך של ריפוי, תקווה, גילוי וצמיחה. הסדנא תקנה ידע תיאורטי בסיסי אודות גישת הלוגותרפיה שפיתח הוגה הדעות, הנירולוג והפסיכיאטר ויקטור פרנקל (1905-1997), תשרטט את התפתחותה בהשראת ענקים כמו פרויד ואדלר ותציע מבט אבחוני ודרכי התערבות טיפוליות ברות יישום עבור כל מטופל באשר הוא. מיקוד ספציפי יעשה סביב יישומים רלבנטיים של גישת הלוגותרפיה בשדה הפסיכולוגי-חינוכי.

מטרות הקורס: חשיפה לפילוסופיה ולתשתית הרעיונית בבסיס גישת הלוגותרפיה והקניית כלים ומושגים ישימים הנגזרים ממנה, כגון: המשולש הטראגי, המימד הנואטי-רוחני, ערכי המשמעות, שיח סוקראטי, כוונה פרדוקסאלית, ציר המשמעות, רמזי משמעות, דה רפלקסיה, ועוד. יישומם של כלים ומושגים אלה יודגם בזירה הפסיכולוגית חינוכית (החל מתיעדוף משימות וקבלת החלטות ועד שאלות ואסטרטגיות בחדר הטיפולים, במפגשי הדרכה ועוד).

אופן הלמידה: הסדנא תשלב למידה פעילה, כתיבה, צפייה בסרטונים (גם של פראנקל עצמו), לצד עבודה אישית, זוגית וקבוצתית. במהלכה יוזמנו המשתתפים להתנסות בכלים לוגותרפיוטיים.

הקורס מיועד: למומחים ומדריכים.

דרישות הקורס: נוכחות מלאה, קריאת חומר והגשת תרגילים.

היקף הקורס: 40 שעות אקדמיות

מקום: הקורס יתקיים באופן היברידי. 4 ימים יתקיימו בבית הספר לחינוך בקמפוס הר הצופים של האוניברסיטה העברית, ויומיים בזום.

מועדי הקורס: 6 מפגשים מרוכזים, בין השעות 9:00-15:00

בתאריכים: **2/2/23** (פרונטלי), **6/2/23** (בזום), **7/2/23** (פרונטלי), **16/2/23** (פרונטלי),
1/3/23 (בזום), **2/3/23** (פרונטלי).

שכר לימוד: 765 ₪

מבנה הקורס:

מספר יחידות	הנושא הנלמד והתוכן	מס' מפגש
6	מבוא התפתחות תיאורטית – פרויד, אדלר, פראנקל 3 עמודי הלוגותרפיה הרוח האנושית	1
7	ריק קיומי וציר המשמעות קבלת החלטות וניהול קונפליקטים ערכי המשמעות	2
7	המשולש הטראגי: אשמה, סבל, מוות רמזי משמעות	3
6	חירות ואחריות כוח ההתרסה הומור	4
7	שאלוני משמעות טכניקות טיפוליות ניתוח שיחות טיפוליות	5
7	חינוך ומשמעות לוגותרפיה בשבילי החיים סיכום	6
40 שעות אקדמיות		סה"כ

רשימת קריאה:

- גוטמן, ד. (1999). לוגותרפיה למטפל: עבודה סוציאלית משמעותית. הוצאת דיונון, אוניברסיטת תל אביב.
- וורסט, ג. (1988). החיים: אבדות הכרחיות ויתורים גורליים. הוצאת זמורה ביתן.
- פאברי, ג', (1982). המשמעות של חיך, הוצאת ספריית פועלים.
- פראנקל, ו. (1970). האדם מחפש משמעות: ממחנות המוות אל האקסיסטנציאליזם. הוצאת דביר.
- פראנקל, ו. (1985). השאיפה למשמעות (תרגום: שאול ברוידא). ירושלים: הוצאת דביר.
- פראנקל, ו. (2010). הרופא והנפש: יסודות הלוגותרפיה והאנליזה האקזיסטנציאליסטית (תרגום: דוד גוטמן). תל אביב: הוצאת דביר.
- רוטנברג, פ. מעוז ישראל, ד. (2021). משמעות מחפשת אדם, הוצאת שתיים.
- רובין, ש. מלקינסון, ר. ויצטום, א. (2016). הפנים הרבות של האובדן והשכול תיאוריה וטיפול. הוצאת פרדס, חיפה.
- Doka, K. J. (2002). *Disenfranchised grief: New directions, challenges, and strategies for practice* (pp. 187-198). Champaign, IL: Research Press.
- George, L. S., & Park, C. L. (2017). The multidimensional existential meaning scale: A tripartite approach to measuring meaning in life. *The Journal of Positive Psychology*, 12(6), 613-627.
- Neimeyer, R. A., Harris, D. L., Winokuer, H. R., & Thornton, G. F. (Eds.). (2011). *Grief and bereavement in contemporary society: Bridging research and practice*. Routledge.
- Rubin, S. (1981). A two-track model of bereavement: Theory and application in research. *American Journal of Orthopsychiatry*, 51, 101-109
- Shalev, R. (2009). *Bereaved parents: Change of self, future orientation, functioning and adaptation to loss*. Unpublished doctoral dissertation, University of Haifa, Haifa, Israel.

שם הקורס: הכשרה להדרכה בפסיכולוגיה חינוכית

שם המרצות:

טל גרין אפל, פסיכולוגית חינוכית מומחית ומדריכה, מנהלת תחנת פת בשפ"ח ירושלים.

רותי וקשלק, פסיכולוגית חינוכית מומחית ומדריכה, עובדת בתחנת קריית יובל בשפ"ח ירושלים.

תיאור הקורס ומטרותיו: הקורס יעסוק בסוגיות מרכזיות בהדרכה בפסיכולוגיה בכלל ובפסיכולוגיה חינוכית בפרט כגון: גישות וסגנונות שונים בהדרכה, התנעת תהליך ההדרכה, יחסי מדריך מודרך, יחסי מדריך מודרך בקונטקסט של הדרכה בשפ"ח, ניהול תהליכי ההתמחות של המודרך וניווטם, אחריות ומחויבות המדריך, הדרכה קבוצתית, הדרכה דיפרנציאלית, סוגיות ודילמות בתהליכי משוב.

תילמדנה מיומנויות המאפשרות למדריך לנוע מהוראת מיומנויות לשיח המתבונן על איפיוניו האישיים של המדריך עצמו ושל המודרך, וביטויים במפגש בכל רמות ההתערבות הטיפוליות הפרטניות והמערכתיות – הילד, הוריו, והמרחב החינוכי.

בכל נושא יועלו דילמות אתיות רלבנטיות.

היעד המרכזי של הקורס הינו להכשיר ולפתח מדריכים בשפ"חים, מתוך ראיית חשיבות תפקיד המדריך כמגדל, מפתח ומכשיר את הדור הבא של הפסיכולוגים החינוכיים. ההכשרה תתמקד בפיתוח המיומנויות השונות הנדרשות ממדריך, תוך גיבוש זהותו המתהווה כמדריך.

אופן הלמידה: במהלך הקורס יושם דגש על החיבור בין ההתנסות האישית בתהליכי הדרכה להמשגות תיאורטיות.

הלומדים יתבקשו לקרוא חומר תיאורטי ובשיעורים יודגם הקשרם למקרים, דוגמאות ודילמות שהמשתתפים יתבקשו להעלות. בכל שיעור תשולב למידה תיאורטית עם הפעלות סדנאיות (שיתוף בחוויות אישיות כמודרך וכמדריך; משחקי תפקידים).

הקורס מיועד: לפסיכולוגים בשלב הסמכה להדרכה, או למדריכים בראשית דרכם, וכן לפסיכולוגים בשלב טרום הדרכה העוסקים בהדרכה של סטודנטים ופרקטיקנטים, ע"פ המלצת מנהל השפ"ח.

המשתתפים חייבים להדריך בפועל לפחות מודרך אחד כתנאי להשתתפות בקורס.

דרישות הקורס:

5. נוכחות מלאה

6. קריאת פרקי ביבליוגרפיה לקראת השיעורים

7. השתתפות בדיון ובהצגות מקרה

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 מינהל פדגוגי
 אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
 אגף פסיכולוגיה

8. עבודת גמר באורך של 3-6 עמודים אותה ניתן להגיש לכל המאוחר עד ארבעה שבועות מתום הקורס.

היקף הקורס: 40 שעות אקדמיות.

מקום הקורס: ביה"ס לחינוך, האוניברסיטה העברית הר הצופים ירושלים / בזום.

מועדי הקורס: 8 מפגשים מרוכזים בתאריכים **8/9/22 09:00-15:00** (מפגש פרונטלי),
 18/9/22 08:30-14:30 (זום), **20/10/22 09:00-15:00** (פרונטלי), 7/11/22 13:00-
 15:30 (זום), 1/12/22 08:30-14:30 (זום), 11/12/22 13:00-15:30 (זום), 16/1/23
 08:30-14:30 (זום), **9/2/23 09:00-15:00** (פרונטלי).

שכר הלימוד: 765 ש"ח

מבנה הקורס:

מספר יחידות	התוכן	הנושא הנלמד	מס' מפגש
2	היכרות ובדיקת ידע וניסיון בתחום	היכרות	1
4	קשר מתהווה מדריך ומודרך – הקבלה לקשר הורי המדריך כמורה דרך המדריך כמטפל הדרכה ואינטר-סובייקטיביות מדריך כעד מדריך בשלב התחלתי הדרכה בשדה החינוכי	מהי הדרכה - מודלים תאורטיים	2
3	חוזה הדרכה תהליך קביעת המטרות תוך התאמת ההדרכה למקום ההתפתחותי של המודרך ולצרכיו בשלב בו הוא נמצא.	התנעת תהליך ההדרכה	3
6	הגלוי והנסתר בקשר ההדרכתי תהליכי העברה והעברה-נגדית במרחב ההדרכה	יחסי מדריך מודרך	4

	יצירה והומור בשירות הקונפליקט הבדלים תרבותיים, גילאיים ומגדריים בין מדריך- מודרך מצבי קונפליקט – זיהוי והתמודדות: -בין מודרך ללקוחות -בין מודרך למדריך		
6	להיות מדריך בשפ"ח – ריבוי כובעים של המדריך (קולגה, רכז צוות וכו) מדריך/מנהל (הערכה ופיקוח אל מול הכלה, שמירה והצמחה...) יחסים בין מדריך ומנהל שפ"ח מדריך שהוא גם מנהל של המודרך תיאום בין מדריכים שונים של אותו מודרך סוגיות אתיות העולות ביחסי הדרכה.	יחסי מדריך מודרך בקונטקסט של הדרכה בשפ"ח.	5
5	אחריות המדריך לעבודת המודרך, היבטים של אתיקה מקצועית. עידכון בהנחיות: מטה אגף פסיכולוגיה, הועדה המקצועית במשרד הבריאות, מדיניות השפ"ח והנחיות הרשות. ניהול תהליכי התמחות. ריענון ידע מקצועי.	אחריות ומחויבות המדריך	6
4	הדרכה דיפרנציאלית לסוגי ההתערבויות המגוונות של הפסיכולוג החינוכי. התערבויות שונות-הדרכה שונה? -הדרכה על טיפול. -הדרכה על מערכת. -הדרכה על אבחון.	מאפיינים של סוגי הדרכה	7
3	מה בין הדרכה קבוצתית להדרכה פרטנית.	הדרכה קבוצתית	8

מדינת ישראל
משרד החינוך
 מינהל פדגוגי
 אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
 אגף פסיכולוגיה

	תהליכים דינאמיים בקבוצה, זיהוי והתערבות. דילמות אתיות בהדרכה קבוצתית.		
5	משוב של מדריך למודרך. משוב כמאפשר או כחוסם. משוב והשלכותיו על תוכנית ההתמחות. קבלת משוב ממודרך. מנהל שהוא מדריך – מורכבויות במתן משוב.	משוב על ההדרכה	9
2	סיכום ומשוב על הקורס	סיכום הקורס	10
40 שעות אקדמיות			סה"כ

רשימת קריאה:

ספרי יסוד לקורס:

- הדרכה בפסיכולוגיה חינוכית (2004) בעריכת גבריאל וייל ונעמי טרליוק, בהוצאת משרד החינוך
- הדרכה בפסיכותרפיה (תשס"ה) בעריכת תמר קרון וחנוך ירושלמי בהוצאת מגנס האוניברסיטה העברית.
- הערה: פרקים מומלצים לדיון בקורס מופיעים בהמשך הרשימה.
- אליצור, א'. (1992), ציפורים בראש, פרפרים בבטן וחיות אחרות: השימוש במטאפורות בתהליך הטיפול, שיחות ו', 157-168
- אראל ברודסקי ה', (2016) שלושה בסירה אחת – מחשבות על הדרכה בתהליך הכשרה. שיחות – כרך ל"א, חוב' מס' 1, נובמבר 2016 עמ' 19-26.
- ארזי, ש', הדרכה בפסיכותרפיה של הילד והוריו,
- בתוך: קרון, ת', ירושלמי, ח', (תשס"ה), הדרכה בפסיכותרפיה. ירושלים: הוצאת מגנס, האוניברסיטה העברית, עמ' 65-94
- ברמן ע'. (1998), הליבון המשותף של יחסי מדריך-מודרך (היבט של הדרכה דינמית). שיחות, 3, 13-20, 3

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

- גרינפלד, נ., אמפתיה בהדרכה, בתוך: וייל, ג', טרליוק, נ' (2004), הדרכה בפסיכולוגיה חינוכית. ירושלים: הוצאת משרד החינוך, עמ' 43-65
- דוידוביץ-אפשטיין ר'. (2016) התהוות העצמי המטפל – אינטימיות, בדידות ואינטגרציה. שיחות כרך ל' חוברת מס' 3 יולי 2016 עמ' 249-257.
- דור-חיים, פ. (2017). חניכה, היוועצות והדרכה: ליווי פסיכולוגים חינוכיים בעת התמחותם המקצועית. פסיכולוגיה עברית. אוחר
מתוך <https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=3491> נדלה בתאריך 19.01.21
- הולנד, מ', (2021) פרדוקס ההדרכה בפסיכותרפיה: ללמוד וללמד אי ידיעה. מאתר פסיכולוגיה עברית: <https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=4172>. נדלה בתאריך 21.08.21
- וייל, ג. אתיקה בהדרכה בפסיכולוגיה חינוכית. בתוך: וייל, ג', טרליוק, נ' (2004), הדרכה בפסיכולוגיה חינוכית. ירושלים: הוצאת משרד החינוך, עמ' 347-368
- וייל, ג', (2008), פסיכולוגיה חינוכית בחברה רב תרבותית, (2008), הוצאת ירושלים, משרד החינוך.

נמצא גם בגרסה אינטרנטית:

https://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Shefi/KishureiChaim/GishurRavTarbuti/EduPsyMulticulture.htm?wbc_purpose=basic
נדלה בתאריך 21.08.21

- פרק לדיון מורחב: פרק 8: דר' נאשף יוסף והדר בר-חנין תרצה: ההקשר החברתי-פוליטי ביחסי מטפל-מטופל, מדריך-מודרך, ביאדה היהודית ערבית, עמ' 127-148
- וייס אמיר (2020), טיפול פסיכולוגי- מה הקטע שלו? על המשגה טיפולית.

<https://amirweisspsychology.co.il/2020/08/03/%D7%98%D7%99%D7%A4%D7%95%D7%9C-%D7%A1%D7%99%D7%9B%D7%95%D7%9C%D7%95%D7%92%D7%99-%D7%9E%D7%94-%D7%94%D7%A7%D7%98%D7%A2-%D7%A9%D7%9C%D7%95-%D7%A2%D7%9C-%D7%94%D7%9E%D7%A9%D7%92%D7%94-%D7%98>

נדלה בתאריך 21.08.21

- זיו ביימן, ש', סלובודין, א', (2021) להיות סובייקט בחברה פוליגמית: הרהורים על הגישה ההתייחסותית בהקשר חברתי-תרבותי. בתוך "פסיכואקטואליה" גיליון 84. באינטרנט:

https://www.psychology.org.il/sites/psycho/UserContent/files/psycho-actualia/pshico_october_2021-pini.pdf

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

- זיו, ר', (2013), התווית מודל להדרכה פסיכולוגית. ב"פסיכואקטואליה", אוקטובר 2013.

באינטרנט:

https://www.psychology.org.il/sites/psycho/UserContent/files/psycho_oct13.pdf

- זיו אור, מ. (2011). [איך מחברים את הפרוטוקול התיאורטי למטופלים 'האמיתיים'?](https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2641) פסיכולוגיה עברית. אוחר מתוך <https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2641> נדלה בתאריך 27.09.20
- טנא, צ., יחסי מדריך מודרך: בין תלות לעצמאות, בתוך: וייל, ג', טרליוק, נ' (2004), **הדרכה בפסיכולוגיה חינוכית**. ירושלים: הוצאת משרד החינוך, עמ' 9-31
- ירושלמי, ח', (1991), על הצורך להיות לבד בהדרכה. שיחות, 2, 124-120
- ירושלמי, ח', (1996), על הדרכה דינמית בדגש בין סובייקטיבי. שיחות, 10, 115-121
- ירושלמי, ח. (2012). לשמור את המודרך בדעתו: המדריך כעד. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 4/7/2018, מאתר פסיכולוגיה עברית:
<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2840>
- ירושלמי, ח. (2012). הדרכה כמרחב של השפעות הדדיות. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 4/7/2018, מאתר פסיכולוגיה עברית:
<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2754>
- ירושלמי, ח', (2013), על סמכות וסוגי ידע בהדרכה, בתוך "פסיכולוגיה עברית ברשת" https://www.hebpsy.net/blog_post.asp?id=869. נדלה בתאריך 04.07.18
- לאור, א'. (2011). תקווה ופחד בתהליך ההדרכה: מה להפעלה ולהדרכה בפסיכותרפיה. שיחות, דצמבר
- להד, מ', (2006), מציאות פנטסטית-הדרכה יצירתית בטרפיה. ק. טבעון: הוצאת נורד
- מאיר, ש. (2014). מחשבות על שיפוטיות כמקור לתקיעות בהדרכה. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 4/7/2018, מאתר פסיכולוגיה עברית:
<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=3140>
- נייזברג זילברמן סילביה ולוי רינה: עיצוב תפקיד המדריך על הדרכה במהלך ההתפתחות ההיסטורית של הכשרת מדריכים בפסיכולוגיה חינוכית. בתוך: **סוגיות בפסיכולוגיה חינוכית מהלכה למעשה** כרך ב' (2018) בעריכת שרונה מיטל וראובנה שלהבת.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

גרסה אלקטרונית:

https://meyda.education.gov.il/files/shefi/psihologia/Sugiot_Psychologia_Hal_acha_Lemaase_kerech_bet.pdf
נדלה בתאריך 21.08.21

- נייזברג זילברמן סילביה ולוי רינה: הפסיכולוגיה החינוכית ומקום ההדרכה על הדרכה בהתפתחות המקצועית של העוסקים בה. בתוך: **סוגיות בפסיכולוגיה חינוכית מהלכה למעשה** כרך ב' (2018) בעריכת שרונה מיטל וראובנה שלהבת.
- נייזברג זילברמן סילביה ולוי רינה: תכנית הכשרה להדרכה ומקום "הדרכה על הדרכה" בתכנית. בתוך: **סוגיות בפסיכולוגיה חינוכית מהלכה למעשה** כרך ב' (2018) בעריכת שרונה מיטל וראובנה שלהבת.
- נייזברג זילברמן סילביה ולוי רינה: הדרכה על הדרכה: התמודדות עם הדרכות קשות מאד וקשות מדי. בתוך "**פסיכואקטואליה**" ינואר 2021.

גרסה אלקטרונית:

[https://www.psychology.org.il/sites/psycho/UserContent/files/pshico_October2020%20\(1\).pdf](https://www.psychology.org.il/sites/psycho/UserContent/files/pshico_October2020%20(1).pdf)

- סמאי-מוסקוביץ ש', כהן א', (2016) עצמי טיפולי כוזב ובחינת המומחיות. שיחות כרך ל"א חוברת מס' 1, נובמבר 2016 עמ' 258-263.
- פישר-כספי מ'. (2017) "וילכו שניהם יחדיו..." הדרכת מתמחים על טיפול בשרות הפסיכולוגי החינוכי. **פסיכואקטואליה** יולי 2017, עמ' 35-44.

קיים גם בגרסה אינטרנטית:

https://www.psychology.org.il/sites/psycho/UserContent/files/%D7%95%D7%99%D7%9C%D7%9B%D7%95%20%D7%A9%D7%A0%D7%99%D7%94%D7%9D%20%D7%99%D7%97%D7%93_%D7%9E%D7%A8%D7%99%D7%9D%20%D7%A4%D7%99%D7%A9%D7%A8%20%D7%9B%D7%A1%D7%A4%D7%99.pdf

נדלה <https://www.psychology.org.il/StaticContent/july2017/index.html> - 34
בתאריך 14.07.18

- פלד ד., ברונשטיין-קלומק ע., (2018), מה צריך המדריך? הקשר בין מאפייני ההדרכה, האישיים והסביבתיים של המדריך, להתפתחות והמסוגלות המקצועית של המתמחים. חוברת פסיכואקטואליה אוקטובר 2018. ובאינטרנט:

<https://www.psychology.org.il/sites/psycho/UserContent/files/%D7%9E%D7%94%20%D7%A6%D7%A8%D7%99%D7%9A%20%D7%94%D7%9E%D7%93%D7%A8%D7%99%D7%9A.pdf>

נדלה ב-21.06.19

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

- פראוי, ת. (2013). מה זה אומר להיות פסיכולוג חינוכי? משמעות המושג והחוויה בעיני העוסקים במלאכה.

[גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 4/7/2018, מאתר פסיכולוגיה עברית:

<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2984>

- צדיק, י. (2011). הדרכת טיפול קוגניטיבי התנהגותי. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 4/7/2018, מאתר פסיכולוגיה עברית:
- צור, ע', (1993), שילוב דמיון מודרך ומטאפורות בתהליך ההדרכה, שיחות, ח' ארזי, ש', הדרכה בפסיכותרפיה של הילד והוריו, בתוך: קרון, ת', ירושלמי, ח', (תשס"ה), הדרכה בפסיכותרפיה. ירושלים: הוצאת מאגנס, האוניברסיטה העברית, עמ' 94-65
- רובין, ש', (1991), על הדרכה משמעותית ורגעים קריטיים בהתפתחות מודרכים. שיחות, ה', 200-196
- רובין, ש', (1998), איזון בהדרכה בפסיכותרפיה: מחויבות למטפל ומחויבות למטופל. שיחות, יב', 101-94
- רוזנטל, ל. (2011). מי (לא) מפחד מהדרכה קבוצתית? [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 21.08.21 מאתר פסיכולוגיה עברית:
<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2602>
- שפרינגמן-ריבק, ר'. (2007), על ההעברה הנגדית ועל ההדרכה בפסיכותרפיה, [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 21.08.21, מאתר פסיכולוגיה עברית:
<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=1267>
- שפיר, ג', אכמון, י', וייל, ג', (2003), סוגיות אתיות במקצועות הייעוץ והטיפול הנפשי. ירושלים, הוצאת מאגנס.
- שער שמיני: סוגיות אתיות בהדרכה: פרק 34 ופרק 35;
- מקצועיות: פרק 4 עמ' 75-87.
- דילמות אתיות של הדרכה כתהליך עיצוב - תמר קרון
- Alonso, A., Rutan, S., Shame And Guilt in Psychotherapy Supervision, Psychotherapy, vol. 25, No. 4, Winter 1988

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' שרות פסיכולוגי ייעוצי
אגף פסיכולוגיה

- Carrington G, Supervision As a Reciprocal Learning Process, Educational Psychology in Practice, vol. 20, No. 1 March 2004
- Elliss, M.V., Bridging the Science and Practice of Clinical Supervision: Some Discoveries, Some Misconceptions, The Clinical Supervisor, 2010, vol. 29, 95-116.
- Nelson, M., Barnes, K., Evans, A., Triggiano, P. Working with Conflict in Clinical Supervision: Wise Supervisors' Perspectives, Journal of Counseling Psychology, vol. 55, No 2, April 2008, 172-184
- Newirth, J. P, (1990), The Mastery of Countertransferential Anxiety: an object relations view of the supervisory process, in :Lane, R.C..
- Psychoanalytic approaches to supervision. N.Y.: Brunner-Mazel Publishers
- Nutkevitch, A., On curiosity : can we become more curious in our roles as consultants, psychoanalysts and managers, Based on a presentation given November 2017 at the international Gathering of Programs in Copenhagen

From internet

- KERSTING, K., (2005) Learning to supervise
<http://www.apa.org/gradpsych/2005/11/supervise.aspx>
[Retrieved 14.02.18](#)
- Dittmann Tracey, M., (2006) More effective supervision, Clinical supervision informed by research and theory can help trainees excel. March 2006, Vol 37, No. 3 (Monitor on Psychology) Print version: page 48
<http://www.apa.org/monitor/mar06/supervision.aspx>
[Retrieved 14.02.18](#)

